Lietas arhīva Nr. C-0636-23/34
ECLI:LV:ZRT:2023:0522.C73438922.7.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Jēkabpilī 2023. gada 22. maijā

Zemgales rajona tiesa: tiesnese Inese Tumanova,
ar tiesas sēdes sekretāri Ilzi Stanku,
piedaloties atbildētājam /pers. A/,
atklātā tiesas sēdē izskatīja civillietu /pers. B/ vienkāršotās procedūras prasībā pret /pers. A/ par parāda piedziņu.

Aprakstošā daļa

[1] 2022. gada 21. aprīlī /pers. B/ (turpmāk – prasītājs) cēla vienkāršotās procedūras prasību tiesā pret /pers. A/ (turpmāk – atbildētājs) par parāda piedziņu, (lietas 4.-6., 17.-24. lapa).

[1.1] Prasītājs lūdz tiesu piedzīt no atbildētāja prasītāja labā pamatparādu 2000 *euro*, likumiskos nokavējuma procentus 67,41 *euro*.

Prasība pamatota ar Civillikuma 1759. panta 1. punktu, 1756. un 1943. pantu.

[1.2] Prasības pieteikumā norādīts, ka pamatojoties uz pušu mutvārdu vienošanos, prasītājs aizdeva atbildētājam naudas līdzekļus 2000 *euro*, veicot aizdevumu atbildētāja interesēs, pārskaitot uz atbildētāja norādīto kontu.

Minētās summas aizdošanas faktu apliecina veiktie maksājumi uz atbildētāja kontu. Faktu par pušu mutvārdu vienošanos apliecina apstāklis, ka atbildētājs nav atdevis prasītājam naudas līdzekļus, taču ir paturējis tos savā rīcībā. Minētie maksājumi pilnībā pierāda aizdevuma līgumu, kā reāllīguma, noslēgšanas faktu.

2021. gada 21. novembrī prasītājs vērsās pie atbildētāja ar pieprasījumu atdot aizdotos naudas līdzekļus, taču atbildētājs neizņem korespondenci savā deklarētajā dzīvesvietā.

Aizdevuma uzteikumā tika noteikts aizdevuma atmaksas termiņš 2021. gada 20. decembris. Līdz ar to, pamatojoties uz Civillikuma 1759. panta 1. punktu, prasītājam ir tiesības saņemt procentus uz likuma pamata (nokavējuma procenti), tas ir, sākot ar 2021. gada 20. decembri, likumisko procentu apmērs, saskaņā ar Civillikuma 1756. pantu, ir seši procenti no simtā gadā.

Pamatparāda un likumisko procentu apmērs uz prasības celšanas brīdi ir 2067,41 *euro*.

[2] 2022. gada 4. augustā tiesā saņemti atbildētāja rakstveida paskaidrojumi (lietas 51., 54. lapa).

Paskaidroja, ka viņam piezvanīja /pers. C/ un jautāja vai prasītājs uz atbildētāja bankas kontu var pārskaitīt 2000 *euro*. /pers. C/ paskaidroja, ka nauda steidzami nepieciešama /pers. D/, lai iegādātos prasītājam automašīnu Īrijā. Prasītājs ar /pers. D/ bija vienojušies, ka /pers. D/ nopirks viņam automašīnu. Naudas pārskaitījums /pers. D/ nebija iespējams, jo viņam nav pieejams norēķinu konts.

Tāpēc 2020. gada 3. augustā prasītājs pārskaitīja uz atbildētāja bankas norēķinu kontu 2000 *euro* divos pārskaitījumos, katrā pa 1000 *euro*. Pēc tam atbildētājs šo naudas summu no sava norēķinu konta pārskaitīja /pers. C/ divos maksājumos, katrā pa 1000 *euro*, lai viņš noņemtu naudu no sava konta un skaidrā naudā atdotu /pers. D/.

Atbildētājs norādīja, ka prasītāju nepazīst, un noliedz, ka starp pusēm bija mutiska vienošanās par minētās naudas summas aizdevumu atbildētājam un viņa pienākumu atdot to prasītājam līdz 2021. gada 20. decembrim.

[3] Prasītājs uz tiesas sēde neieradās, lūdza izskatīt bez viņa klātbūtnes (lietas 72. lapa).

[4] Tiesas sēdē atbildētājs prasību neatzina, pamatojoties uz rakstveida paskaidrojumos norādītajiem argumentiem un apsvērumiem.

Papildus paskaidroja, ka pēc tiesas paziņojuma saņemšanas viņš piezvanīja prasītājam, kurš paskaidroja, ka nav saņēmis to, ko pircis, nauda esot izkrāpta, tāpēc vēlas to atgūt.

Atbildētājs norādīja, ka viņš ir tikai starpnieks. Taču prasītājs uzskata, ka atbildētājs ir piedalījies pirkšanas procesā.

Atbildētājs paskaidroja, ka nauda tika pārskaitīta uz viņa kontu, jo tā bijis ātrāk to saņemt, caur Īrijas kontu pārskaitījumam bijis nepieciešams ilgāks laiks. Sākotnēji bija domāts, ka atbildētājs izņems pārskaitīto naudu. Taču tā kā bija jāmaksā komisijas maksa, nauda tika pārskaitīta /pers. C/.

Motīvu daļa

[5] Noklausoties atbildētāja paskaidrojumus, pārbaudot un novērtējot lietā esošos pierādījumus, tiesa atzīst, ka prasītāja prasība ir nepamatota un noraidāma pilnīgi.

[6] Tiesa konstatēja, ka lietā nepastāv strīds par to, ka 2020. gada 3. augustā prasītājs veica naudas pārskaitījumu uz atbildētāja norēķinu kontu 2000 *euro* apmērā divos maksājumos, katrā pa 1000 *euro*, norādot maksājuma mērķi "aizdevu" (lietas 26., 27., 52., 78. lapa).

Prasība pamatota ar Civillikuma 1943. pantu, kas noteic, ka aizņēmējam jāatdod tāda pati summa vai tāds pats daudzums, kādu viņš ir saņēmis.

Lietā pastāv strīds vai prasītāja veiktie maksājumi atbildētājam nodibināja atbildētāja Civillikuma 1943. pantā paredzētās saistības, pret ko atbildētājs ir cēlos iebildumus. Atbildētājs noliedz, ka starp pusēm bija noslēgta mutiskā vienošanās par minētās naudas aizdevumu atbildētājam.

[7] Atbilstoši Civillikuma 1. pantam tiesības izlietojamas un pienākumi pildāmi pēc labas ticības.

Civillikuma 5. pants noteic, ka kad lieta jāizšķir pēc tiesas ieskata vai atkarībā no svarīgiem iemesliem, tad tiesnesim jāspriež pēc taisnības apziņas un vispārīgiem tiesību principiem.

Jebkuras lietas izskatīšanā svarīgs ir tās rezultāts – taisnīgs spriedums (sk. *Satversmes tiesas 2014. gada 9. janvāra sprieduma lietā Nr. 2013-08-1 secinājumu daļas 11. punktu*).

Juridiskajā literatūrā atzīts: „[..] tiesa vispirms konstatē, vai prāvnieku (galvenā kārtā prasītāja) uzdotie apstākļi, uz kuriem pamatoti pušu prasījumi, izrādījušies par patiesiem un kādas juridiskās sekas likums saista ar noskaidrotiem apstākļiem" (*Bukovskis V. Civīlprocesa mācības grāmata. Rīga: Autora izdevums, 1933, 431. lpp.*).

Arī mūsdienu tiesību doktrīnā norādīts, ka „pierādīšanas priekšmetā civillietās ir iekļauti prasības pamata fakti, atbildētāja iebildumu pamata fakti un pretprasības (ja tāda celta) pamata fakti. Tie ir meklējamie fakti. Meklējamos faktus norāda puses, taču to faktu sastāvu, kas jāpierāda lietā, galīgi

nosaka tiesa saskaņā ar tām materiālo tiesību normām, kuru hipotēzēs ir norādīti fakti, kas nosaka pušu apstrīdētās un aizskartās tiesības un tām atbilstošus pienākumus" (sk. *Civilprocesa likuma komentāri. I daļa (1.–28.nodaļa). Otrais papildinātais izdevums. Sagatavojis autoru kolektīvs. Prof. K. Torgāna zinātniskajā redakcijā. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2016, 53.–54. lpp.*).

Tātad tiesas pienākums, izšķirot jebkuru strīdu, ir vispusīgi izvērtēt, vai pušu norādītie apstākļi, kas ietilpst pierādīšanas priekšmetā, guvuši apstiprinājumu, un kādas juridiskās sekas piemērojamās materiālo tiesību normas sastāvs saista ar lietas iztiesāšanas gaitā noskaidrotiem faktiem. Jāatzīmē arī, ka tiesa var balstīt spriedumā izdarītos secinājumus uz tādiem apstākļiem, kas pamatoti ar tiesas sēdē pārbaudītiem un ticamiem pierādījumiem, nevis pieņēmumiem vai hipotēzēm (sal., piemēram, *Senāta 2019. gada 24. jūlija sprieduma lietā Nr. SKC-182/2019, ECLI:LV:AT:2019:0724.C20313609.6.S, 14.punkts, 2020. gada 20. maija sprieduma lietā Nr. SKC-130/2020, ECLI:LV:AT:2020:0520.C17124115.17.S, 10. punkts*).

Pārbaudot prasītāja norādītos apstākļus un to pamatošanai iesniegtos pierādījumus, tiesa atzīst, ka tie nav guvuši apstiprinājumu vērtējot tos kopsakarā ar atbildētāja norādītajiem iebildumiem un iesniegtajiem pierādījumiem.

[7.1] Tiesību doktrīnā atzīts, ka izšķirošais faktors iztulkošanā ir darījuma dalībnieku gribai, viņu izrādītajam nodomam. Darījumu iztulkošanā svarīgi noskaidrot tā tiesisko pamatu (*causa eficiens*) un mērķi (*causa finalis*). Darījuma iztulkošanas mērķis ir uzzināt darījuma dalībnieku patieso gribu; to situāciju, kuru patiesībā puses gribēja (sk. *Civillikuma komentāri. Saistību tiesības (1401.-2400.p.). Sagatavojis autoru kolektīvs prof. K. Torgāna vispārīgajā zinātniskajā redakcijā. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 1998, 76. lpp.; Rudāns S. Saistību tiesību komentāri. IV. Tiesisku darījumu iztulkošana. Jurista Vārds, 2006. gada 9. maijs, Nr. 18 (421)*).

Atbilstoši Civillikuma 1504. pantam darījumu iztulkojot jāskatās uz darījumā lietoto vārdu nozīmi, un ja tie nav divējādi saprotami, tad tie cieši jāievēro, ja vien nepierāda, ka tie nesaskan ar dalībnieku gribu.

Prasītājs pamatoja prasību ar AS "SEB banka" 2020. gada 3. augusta paziņojumu Nr. 50 un Nr. 51 par maksājuma uzdevuma debetēšanu, kuros ir norādīts maksājuma mērķis "aizdevu" (lietas 26., 27. lapa).

Prasītājs uzskata, ka fakts, ka atbildētājs nav atdevis pārskaitīto naudas summu apliecina abu pušu mutisko vienošanās par prasītāja naudas aizdevumu atbildētājam.

Neskatoties uz to, ka minētā vārda nozīme nav dažādi saprotama nedz kā juridisks termins, nedz kā sarunvalodā lietots vārds (piemēram, sarunvalodā ar vārdu „aizdevums" tiek apzīmēta „nauda vai cita vērtība, ko kādam aizdod" vai „darījums, ko noslēdz aizdevējs un aizņēmējs", sk. https://tezaurs.lv/aizdevums), atbilstoši Civillikuma 1504. panta noteikumiem papildus ir noskaidrojams līdzēju faktiskais kopīgais nodoms un patiesā griba, kam ir izšķiroša nozīme, ņemot vērā visus apstākļus.

[7.2] Atbildētājs apstiprināja naudas summas 2000 *euro* saņemšanu no prasītāja, taču norādīja, ka naudas pārskaitījums uz viņa norēķinu kontu tika veikts pēc /pers. C/ lūguma un bija paredzēta /pers. D/, lai iegādātos prasītājam automašīnu Īrijā, jo par to prasītājs bija vienojies ar /pers. D/.

Tāpēc 2020. gada 3. augustā prasītājs pārskaitīja uz atbildētāja bankas norēķinu kontu 2000 *euro* divos pārskaitījumos, katrā pa 1000 *euro*. Pēc tam atbildētājs šo naudas summu no sava norēķinu konta pārskaitīja /pers. C/ divos maksājumos, katrā pa 1000 *euro*, lai viņš noņemtu naudu no sava konta un skaidrā naudā atdotu /pers. D/.

Atbildētāja norādītos apstākļus apstiprina atbildētāja iesniegtie pierādījumi – izraksts no AS "Swedbank" atbildētāja norēķinu konta, no kura redzams, ka 2020. gada 3. augustā atbildētājs no prasītāja saņemto naudas summu 2000 *euro* pilnā apmērā pārskaitīja /pers. C/ (lietas 52., 78. lapa).

Tiesas sēdē /pers. C/ tika nopratināts kā liecinieks. Viņš paskaidroja, ka atbildētājs ir viņa brālis. Apstiprināja, ka prasītāja atbildētājam iemaksātā nauda bija paredzēta /pers. D/, kas ir liecinieka sievas brālis. /pers. D/ teica, ka viņam cilvēks no Latvijas grib pārskaitīt naudu. Tā kā lieciniekam nebija norēķinu konta Latvijā, viņš pajautāja brālim (atbildētājam), ka viņam no Latvijas tiks pārskaitīta nauda, ko viņš saņemot pārskaitīs lieciniekam, un tad liecinieks to atdos /pers. D/. /pers. D/ naudu vajadzēja steidzami, taču pārskaitot uz Īrijas banku būtu jāgaida vairākas dienas. Pēc tam, kad atbildētājs pateica, ka naudu ir pārskaitījis, nauda tika izņemta no bankomāta un atdota /pers. D/.

Tiesas sēdē /pers. D/ sniedza liecības, ka prasītāja brālēns dzīvoja Īrijā lieciniekam kaimiņos. Abi nodarbojās ar automašīnu pirkšanu un prasītājs lūdza iegādāties kravas automašīnu. Viņiem nebija norēķinu konta, tāpēc nauda tika pārskaitīta atbildētājam. Par prasītājam automašīnas iegādi tika samaksāts 5500 GBP, no kuriem 3500 GBP bija liecinieka nauda. Tāpēc šobrīd plāno celt prasību pret prasītāju. 2000 iedeva māsa /pers.C/, ko dabūja no atbildētāja. Vēlāk prasītājs pateica, ka nevar atrast automašīnai šoferi un viņam automašīnu vairs nevajag. Rezultātā liecinieks bija iegādājies prasītājam automašīnu, bet prasītājs pēc tās nebija atbraucis.

Lieciniece /pers.C/ tiesas sēdē liecināja, ka atbildētājs ir viņas vīra /pers. C/ brālis. Savukārt /pers.D/ ir viņas brālis, kas Īrijā nodarbojas ar automašīnu tirdzniecību. Kādā reizē /pers. D/ bija viņai teicis, ka vajag naudu, taču viņam nebija sava konta. Lieciniece teica, ka vienīgais veids, kā viņi var palīdzēt ir, ka cilvēks pārskaita naudu atbildētājam, tad atbildētājs pārskaita naudu /pers. C/, un /pers. C/ atdos naudu /pers. D/. Tā arī notika. /pers. C/ iedeva atbildētāja norēķinu konta numuru, prasītājs pārskaitīja naudu atbildētājam, un tad atbildētājs pārskaitījis naudu /pers. C/. /pers. C/ naudu izņēma un atdeva /pers. D/.

Prasītājs uz tiesas sēdi neieradās, nav izmantojis tiesības piedalīties pierādījumu pārbaudīšanā, celt iebildumus par atbildētāja paskaidrojumos norādītajiem apstākļiem, liecinieku sniegtajām ziņām.

[7.3] Saskaņā ar Civillikuma 1445. pantu svarīga maldība (1444.p.) iznīcina visu darījuma spēku, jo jāpieņem, ka tas, kas tā maldījies, nav nemaz devis darījumam savu piekrišanu un darījums tā tad nemaz nav noticis.

Civillikuma 1447. pants noteic, ja par darījuma šķiru noticis pārpratums, tā ka viens dalībnieks domājis, ka noslēdz citu līgumu nekā tas, kādu domājis otrs, tad līdzēji nav vienojušies, maldība atzīstama par svarīgu un tādēļ pats darījums nav spēkā.

Civillikuma 1448. pantā noteikts, ka tāpat (1447.p.) līdzēju savstarpējas vienošanās trūkums iznīcina tiesisku darījumu arī tajā gadījumā, kad pārpratums attiecies uz lietas identitāti un katrs līdzējs domājis citu tās veidu vai šķiru.

Civillikuma 1509. pants nosaka, ka divpusēji darījumi, kas uzliek kādus pienākumus abām pusēm, šaubu gadījumā iztulkojami tam par ļaunu, kurš attiecīgā gadījumā ir kreditors un kuram tādēļ vajadzēja izteikties skaidrāk un noteiktāk.

Noklausoties liecinieku liecības tiesai neradās šaubas par tajās norādīto ziņu patiesumu.

Tiesa atzīst, ka pārbaudot pierādījumus tiesas sēdē prasītāja norādītie apstākļi par mutvārdu aizdevuma līguma noslēgšanu ar atbildētāju un atbildētāja Civillikuma 1943. pantā paredzētā pienākuma esamību nav guvuši apstiprinājumu, ir pretrunā ar atbildētāja iesniegtajiem pierādījumiem. Šādos apstākļos tiesa atzīt prasību par nepamatotu un noraidāmu pilnībā.

[8] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 42.panta otro daļu, ja prasību noraida, tiesas izdevumi, kas nav samaksāti iepriekš, piespriežami no prasītāja valsts ienākumos. Ar lietas izskatīšanu saistīto pasta izdevumu summa ir 8 *euro*. Ņemot vērā, ka prasība tiek noraidīta, valsts labā no prasītāja piedzenami ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 8 *euro*.

[9] Atbilstoši Civilprocesa likuma 204.[1] pantam prasītājam nosakāms sprieduma labprātīgas izpildes termiņš – desmit dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 189.-195., 204.[1], 250.[26], 250.[27], 440.[3] pantu, tiesa

nosprieda

1. noraidīt pilnīgi /pers. B/, personas kods /personas kods/, vienkāršotās procedūras prasību pret /pers. A/, personas kods /personas kods/, par parāda piedziņu.

2. Piedzīt no /pers. B/ valsts ienākumos ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 8 *euro*.

3. Noteikt /pers.B/ sprieduma labprātīgas izpildes termiņu - 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

4. Noteikt, ka valsts ienākumos piedzenamo ar lietas izskatīšanu saistīto izdevumu samaksa veicama norēķinu kontā: Tiesu administrācija, reģistrācijas Nr. 90001672316, konta Nr. LV51TREL2190458019000, saņēmēja banka: Valsts kase, BIC kods TRELLV22. **Iemaksas mērķis:** 21490, kā arī norāda datus personas vai lietas identificēšanai: lietas numurs, kā arī fiziskai personai - vārds, uzvārds, personas kods; juridiskai personai - nosaukums un reģistrācijas numurs.

Spriedumu var pārsūdzēt apelācijas kārtībā Zemgales apgabaltiesā 20 dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, apelācijas sūdzību iesniedzot Zemgales rajona tiesā. Tiesas spriedumu var pārsūdzēt apelācijas kārtībā, ja pastāv kāds no Civilprocesa likuma 440.[2] pantā noteiktajiem apelācijas tiesvedības ierosināšanas pamatiem.

Sprieduma sastādīšanas un pieejamības datums tiešsaistes sistēmā 2023. gada 5. jūlijs.

Tiesnese I.Tumanova